

Brusel 2. června 2022
(OR. fr)

9784/22

JAI 791
COPEN 223
JUSTCIV 82
COJUR 19
IPCR 61
RELEX 725

POZNÁMKA

Odesílatel: Předsednictví

Příjemce: Rada

Č. předchozího
dokumentu: 9375/22

Předmět: Situace na Ukrajině – reakce na úrovni justice
– diskusní dokument

Delegace naleznou v příloze diskusní dokument předsednictví pro zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci konající se dne 9. června 2022.

Diskusní dokument

Situace na Ukrajině – reakce na úrovni justice

Od začátku válečné agrese Ruské federace vůči Ukrajině se Evropská unie v plné míře podílela na reakci odpovídající závažnosti těchto okolností.

Evropská rada už 24. února 2022 tuto agresi co nejdůrazněji odsoudila a vyzvala k rychlé a konkrétní reakci¹. Na základě článku 29 SEU a článku 215 SFEU tak byla přijata řada odvětvových a individuálních omezujících opatření, jejichž cílem bylo především zmrazení majetku ruských a běloruských státních příslušníků.

V oblasti spravedlnosti je významnou výzvou boj proti beztrestnosti, zejména v souvislosti s opakovanými obviněními z válečných zločinů a zločinů proti lidskosti na ukrajinském území. Na zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci konaném dne 4. března 2022 vyjádřili ministři spravedlnosti své znepokojení a solidaritu s ukrajinským lidem a dohodli se na tom, že²:

- vzhledem k závažnosti jednání Ruska je odůvodněné nevyřizovat až na výjimky žádosti o spolupráci v trestních věcech podané Ruskem a Běloruskem;
- je třeba posílit boj proti beztrestnosti, pokud jde o možné válečné zločiny a zločiny proti lidskosti páchané v této souvislosti, přičemž podpořili vyšetřování zahájené Mezinárodním trestním soudem (ICC) a zdůraznili význam koordinační úlohy Eurojustu a
- je třeba zajistit účinnost omezujících opatření, která byla přijata vůči ruským a běloruským fyzickým a právnickým osobám.

¹ [Závěry Evropské rady, 24. února 2022.](#)

² [Tiskové prohlášení Rady pro SVV, 4. března 2022.](#)

V reakci na potřebu, na kterou bylo v tomto směru pravidelně poukazováno, mimo jiné na zasedání Koordinačního výboru v oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech dne 5. května 2022, se francouzské předsednictví Rady v úzké spolupráci s Komisí a Evropskou službou pro vnější činnost zaměřilo na co nejlepší koordinaci činnosti členských států, zejména zajištěním plynulé výměny informací o justičních aspektech týkajících se situace na Ukrajině³ a o způsobech finanční a operativní podpory Mezinárodnímu trestnímu soudu. Bylo rovněž vynaloženo značné úsilí s cílem koordinovat operativní podporu ukrajinských justičních orgánů, mimo jiné vysláním odborníků na Ukrajinu v rámci vyšetřování zahájených ukrajinskými justičními orgány a v rámci vyšetřování zahájeného žalobcem Mezinárodního trestního soudu.

Navíc byla přijata řada opatření, a to jak ze strany justičních orgánů na vnitrostátní úrovni, tak ze strany Rady a Komise na evropské úrovni⁴:

- V několika členských státech byla zahájena vyšetřování údajných trestných činů na základě univerzální nebo osobní jurisdikce. Polské, litevské a ukrajinské justiční orgány dne 25. března 2022 zřídily pod záštitou Eurojustu společný vyšetřovací tým. Jeho cílem je usnadnit výměnu informací a důkazů a podporovat vyšetřování mezinárodních trestných činů páchaných na Ukrajině. Dne 25. dubna 2022 oznámil Úřad žalobce Mezinárodního trestního soudu svou účast v tomto společném vyšetřovacím týmu. Dne 30. května 2022 oznámily estonské, lotyšské a slovenské justiční orgány svou účast v tomto společném vyšetřovacím týmu.
- Rada rovněž pozměnila mandát poradní mise EU pro reformu sektoru civilní bezpečnosti na Ukrajině (EUAM Ukraine). V rámci tohoto pozměněného mandátu bude mise EUAM Ukraine rovněž poskytovat podporu ukrajinským orgánům s cílem usnadnit vyšetřování a stíhání veškerých mezinárodních zločinů spáchaných v souvislosti s nevyprovokovanou a neodůvodněnou vojenskou agresí Ruska vůči Ukrajině.

³ Tabulky uvedené v dokumentech WK 5667/22 a WK 5728/22, pravidelně aktualizované.

⁴ Přehled opatření na úrovni Unie je uveden v tabulce, jež je obsažena v dokumentu WK 5731/22.

- Úloha Eurojustu jakožto koordinačního subjektu mezi justičními orgány členských států má v této souvislosti zásadní význam, zejména vzhledem k tomu, že Eurojust zastřešuje a zajišťuje sekretariát Síť pro vyšetřování genocidy a navázal úzké vazby s Ukrajinou prostřednictvím ukrajinského styčného státního zástupce. V této souvislosti se ukázalo, že je nezbytné umožnit Eurojustu, aby plně zajišťoval tuto významnou koordinační úlohu prostřednictvím ukládání a analýzy důkazů na podporu různých zahájených vyšetřování. Evropská komise proto dne 25. dubna 2022 přijala návrh nařízení, kterým se mění nařízení 2018/1727, pokud jde o shromažďování, uchovávání a analýzu důkazů souvisejících s vyšetřováním genocidy, zločinů proti lidskosti a válečných zločinů Eurojustem. Vzhledem k této problematice a za důkladné konzultace se všemi zúčastněnými stranami, včetně Evropského parlamentu, předsednictví velmi rychle zorganizovalo jednání s cílem umožnit přijetí tohoto znění ve velmi krátkých lhůtách v rámci výjimečného postupu pro naléhavé případy; nařízení⁵ tak bylo zveřejněno dne 31. května 2022 a vstoupilo v platnost dne 1. června 2022.
- Evropská komise kromě toho zřídila pracovní skupinu „Freeze and Seize“ s cílem zajistit koordinované a účinné provádění omezujících opatření přijatých vůči ruským a běloruským osobám a subjektům, včetně následných kroků na úrovni justice. Tato obecná pracovní skupina je v současné době rozdělena do tří pracovních podskupin: první se zabývá omezujícími opatřeními spočívajícími ve zmrazení majetku, druhá vyšetřováním a konfiskací a poslední vytvořením společného evropského fondu („trust fund“).

⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/838 ze dne 30. května 2022, kterým se mění nařízení (EU) 2018/1727, pokud jde o uchovávání, analýzu a ukládání důkazů souvisejících s genocidou, zločiny proti lidskosti, válečnými zločiny a souvisejícími trestnými činy v Eurojustu (Úř. věst. L 148, 31.5.2022, s. 1–5).

V této souvislosti vyvstává otázka účinnosti uložených omezujících opatření zejména s ohledem na možné obcházení těchto opatření. Dne 25. května 2022 přijala Komise balíček obsahující návrh směrnice na posílení evropského souboru nástrojů v oblasti zmrazování a konfiskace majetku pocházejícího z trestné činnosti, návrh na rozšíření seznamu „eurozločinů“ podle článku 83 SFEU o porušování omezujících opatření Unie a doporučení obsahující první prvky možné budoucí směrnice trestního práva hmotného v této oblasti.

Ve dnech 30. a 31. května Evropská rada uvítala „úsilí, které členské státy vynaložily, aby ve svých vnitrostátních právních předpisech stanovily vhodná konfiskační opatření, a vyzývá Radu, aby urychleně posoudila nedávný návrh Komise týkající se trestněprávních opatření v případě porušení sankcí EU“. Evropská rada rovněž prohlásila, že „podporuje aktivní hledání dalších možností, které jsou v souladu s právem EU a mezinárodním právem, včetně možností zaměřených na využití zmrazeného ruského majetku na podporu obnovy Ukrajiny“⁶.

- Situace na Ukrajině vyvolává ještě další otázky, jež se týkají péče o děti. Ochrana vysídlených nezletilých osob, zejména těch, které jsou odloučeny od svých rodin, před nebezpečím nelegálního osvojování, únosu nebo vykořisťování vyžaduje účinný rámec pro právní ochranu, který bude posílen již zavedenou justiční spoluprací na evropské a mezinárodní úrovni a zaručí práva dětí. Koordinovaná a harmonizovaná reakce členských států je totiž nezbytná pro zajištění stejné úrovně ochrany v evropském soudním prostoru. Za tímto účelem byla zahájena jednání v rámci Pracovní skupiny pro IPCR, Pracovní skupiny pro otázky občanského práva – obecné záležitosti a Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci, zejména v návaznosti na návrh, který Ukrajina předala dvaceti členským státům, týkající se podpisu memoranda o spolupráci. Tento projekt zahrnuje zejména návrhy týkající se péče o ukrajinské nezletilé osoby, jejich dočasné ochrany, sociální ochrany a návratu po skončení ozbrojeného konfliktu, z nichž část spadá do výlučné vnější pravomoci Unie.

⁶ [Závěry ze zasedání Evropské rady ve dnech 30. a 31. května 2022.](#)

Předsednictví se v této souvislosti domnívá, že by měla být zvážena politická reakce na úrovni Unie, která by doplňovala reakce členských států, jež by mohly vycházet z pokynů, které již Komise navrhla.

Vzhledem k výše uvedenému se Rada vyzývá, aby odpověděla na tyto otázky:

- 1. Napadají vás ještě jiná koordinační opatření než ta, která provádí předsednictví, Komise a Evropská služba pro vnější činnost, jež by měla být přijata s cílem umožnit účinnější reakci justičních orgánů na současnou situaci na Ukrajině? Můžete konkrétně potvrdit, že by předsednictví mělo ve spolupráci s Komisí zvážít politickou reakci na úrovni Unie v souvislosti s návrhem memoranda o spolupráci v oblasti ochrany vysídlených nezletilých osob?*
 - 2. Dne 25. května 2022 navrhla Evropská komise rozšířit seznam oblastí trestné činnosti uvedený v článku 83 SFEU o porušování omezujících opatření Unie; domníváte se, že s ohledem na výjimečnou situaci a potřebu zajistit účinnost sankcí Unie je nezbytné rozšířit seznam uvedený v článku 83 SFEU a harmonizovat trestné činy a sankce?*
-